

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 356/14

KLAGER: Uloba SA v/ daglig leder
ADRESSE: Tollbugata 114, 3003 Drammen
PUBLIKASJON: Nordlys
PUBLISERINGSDATO: 24.10.2014 og 27.10.2014
STOFFOMRÅDE: Arbeidsliv, justis
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Dekning for titler, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 07.11.2014
BEHANDLET I PFU: 24.11.2015
BEHANDLINGSTID: 382 dager
KLAGEGRUPPE: Samvirke/ideell organisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallell til sak 356/14

SAMMENDRAG:

Nordlys publiserte fredag 24. oktober 2014 en artikkel med tittelen «- Skylder assistenter 80 mill.», stikkittelen «Samvirke skal ikke ha betalt overtid til ansatte på ni år» og ingressen:

«Samvirket Uloba kan være skyldig en rekke assistenter i Tromsø kommune store overtidsbeløp.»

Innledningsvis i brødteksten sto:

«Samvirket Uloba skylder sine ansatte assistenter i hele landet over 80 millioner kroner i overtidsbetaling. Det er konklusjonen i en rapport revisjons- og rådgivningsfirmaet BDO har laget for Oslo kommune.»

Uloba var deretter sitert slik:

«Vi har rett og slett ingen kommentar til denne rapporten. Vi kjenner ikke beregningen revisjonsselskapet til Oslo kommune har lagt til grunn for å hevde hva Uloba anslagsvis kan komme til å skylde assistentene i manglende overtidsgodtgjørelse [...] Vi forholder oss til våre egne tall. Så langt tilsier de at Uloba nå gjennomfører siste runde i etterbetalingen av manglende overtidsgodtgjørelse til assistenter i Oslo [...] Oslo kommune er ingen rettslig part eller har noen rolle i forhold til den etterbetalingen vi nå skal fullføre overfor assistenter i andre kommuner Uloba har eller har hatt avtale med.»

I brødteksten sto også følgende:

«I rapporten fra BDO har de beregnet at Uloba for perioden 2003 til og med 2012 skylder sine assistenter 80,25 millioner kroner.»

Det ble også gjort nærmere rede for feilen Uloba hadde begått:

«Arbeidstilsynet påla i 2011 at Uloba endret praksis for overtidbetaling. Uloba hadde hatt en praksis der de betalte overtidsgodtgjørelse først etter 11 timer, mens Arbeidstilsynet påla dem å betalte overtidsgodtgjørelse etter 9 timer. [...] BDO mener Uloba også har beregnet overtidbetaling feil ved at ansiennitet ikke er medregnet i grunnlaget.»

Videre ble det opplyst fra Ulobas advokat at arbeidet med å etterbetale assistenter i Oslo var tidkrevende, og at assistenter fra resten av landet kunne fremme krav om etterbetaling når prosessen i Oslo var slutført. Advokaten la også til at assistentene da selv må gjøre rede for sine krav, da det vil bli for omfattende for Uloba å gjøre den jobben. Deretter sto:

«- Uloba handlet i god tro da vi ved en feil utbetalte for lite overtidsgodtgjørelse. Denne feilen har vi beklaget. Likeså beklager vi at ulike revisjoner ikke fanget opp feilen, sier Frode Christensen i Uloba på firmaets nettsider.

Han sier Uloba ikke har tjent penger på feilen. Pengene som skulle ha vært utbetalt assistentene, ble i stedet tilbakeført som ubrukte lønnsmidler til hver enkelt kommune. Når det gjelder tallet 80 millioner kroner som framkommer i revisjonsrapporten, sier han:

- Vi har ikke noe forhold til rapportens innhold eller beregninger, utover å slå fast at det ikke medfører riktighet at Uloba juridisk eller faktisk skylder ansatte 80 millioner kroner, slik enkelte medier hevder. Etterbetalingsarbeidet vil bli vurdert juridisk og foretatt på bakgrunn av de henvendelsene som allerede er innkommet, eller de henvendelser som måtte komme fra assistentene.»

Mandag 27. oktober 2014 fulgte Nordlys opp med en nettartikkel. Tittelen var «Assistentene ble snytt for overtid» og ingressen lød slik:

«De jobbet som assistenter for funksjonshemmede. Overtidsordningen var i strid med arbeidsmiljøloven. Nå vil de ha etterbetalt for jobben.»

I brødteksten ba leder for Fagforbundet i Tromsø Uloba om å rydde opp på en ordentlig måte. Det ble gjort rede for den pågående etterbetalingsprosessen i Oslo, hvor en arbeidsgruppe på vegne av Uloba har gått gjennom ti år gamle timelister for å gjøre de nødvendige beregningene. Deretter sto:

«Uloba vil imidlertid ikke gjøre den samme etterberegningen for assistentene som er ansatt i andre kommuner. De må, hver for seg, på eget initiativ dokumentere kravene for å få pengene sine.

- Dette er uverdige mener [fagforeningsleder]. Det er en umulig oppgave for mange av de det gjelder. De færreste av oss kan vel skryte av å ha tatt vare på 10 år gamle timelister. Uloba, derimot, har alt av data. Slik jeg ser det har virksomheten to valg: Enten å gjøre den samme jobben som man har gjort i Oslo, eller å bruke dataene herfra til å gjøre en matriseberegning av kompensasjon.»

Oppslaget inneholdt også et intervju med to navngitte assistenter som ifølge brødteksten tilhørte «den gruppen som har jobbet overtid uten å få riktig godtgjøring». De var sitert slik:

«Det er jo ganske urettferdig at vi skal være nødt til å gå gjennom mange år med timelister for å få pengene våre.»

KLAGEN:

Klager er Uloba SA v/ daglig leder som mener at de to artiklene i Nordlys samlet sett brøt med Vær Varsom-plakatens (VVP) punkt 4.4 og 4.14.

Det vises innledningsvis til at rapporten fra Oslo kommunes revisjonsselskap (BDO) anskueliggjorde at assistenter på landsbasis kan ha krav på etterbetaling på drøyt 80 millioner kroner, men klager påpeker at denne beregningen ikke er kontrollert av andre enn BDO selv. Og selv om BDOs beregninger var basert på tallmateriale fra Ulobas egne lønnsregistre, har ikke Uloba selv noe eierskap til regnestykket, understrekes det. BDOs anslag tar dessuten utgangspunkt i at Uloba skal etterbetale manglende overtidspålegg for ti år tilbake i tid, og i den forbindelse mener klager at vesentlige punkter er utelatt:

For det første presiserer klager at Uloba allerede 20. oktober 2011 sendte ut 8000-10000 brev til assistenter over hele landet. I brevet ble assistenter som hadde krav på etterbetaling av overtid fra arbeidstimer tilbake til 1. november 2008, bedt om å sende inn kravet til Uloba innen 1. desember 2011 (En kopi av dette brevet følger klagen som vedlegg, sekr. anm.).

Klager gjør også oppmerksom på at verken Oslo kommune eller BDO kan pålegge Uloba å etterbetale assistenter på landsbasis.

Oppsummert mener klager at det er vanskelig å verge seg mot at medier velger å tro at BDOs rapport er den hele og fulle sannhet.

Klager viser til vedlagt e-postkorrespondanse med Nordlys' journalist forut for publiseringen av den første påklagede artikkelen. Her fremgår det at journalistens opprinnelige tittel i oppslaget var «Uloba skylder sine assistenter 80 millioner kroner» uten sitatstrek foran. Opprinnelig ingress var «Samvirket Uloba skylder sine ansatte assistenter i hele landet over 80 millioner kroner i overtidspålegg. Klager reagerte på tittel og ingress da han fikk teksten tilsendt til gjennomsyn, og påpekte at 80 millioner kroner er et anslag, og at det ikke foreligger en eksakt fasit på hvor mye Uloba skal etterbetale på landsbasis. Journalisten sa seg enig i at tittelen ble for konkluderende og valgte derfor å sette sitatstrek foran påstanden i overskriften. I tillegg tilbød journalisten seg å legge inn en setning høyt i brødteksten med informasjon om at Uloba bestrider beregningen. Klager svarte da at journalisten ikke kunne skrive at Uloba bestred beregningen, da Uloba ikke vet hvordan beregningen er gjort. I stedet la klager ved imøtegåelsen som ble brukt i den publiserte artikkelen.

Klager kan ikke se at sitatstreken foran tittelen endrer fakta, verken i juridisk eller innholdsmessig forstand. I klagen gjentas det at BDO-rapportens innhold er antakelser fra et revisjonsfirma, og følgende står å lese:

«At Nordlys, selv etter å ha tenkt seg nøye om, velger å slå fast rapportens innhold som et faktum, er i strid med Vær Varsom Plakaten. **Vi anmoder PFU om isolert å lese tittel, ingress og starten på brødteksten** [klagers utheving, sekr. anm.]»

Når det gjelder nettartikkelen av 27. oktober 2014, reagerer klager på fremstillingen av de to navngitte assistentene som ifølge brødteksten hadde jobbet overtid uten å få riktig godtgjøring. Klager oppgir at den ene av de to assistentene hadde sendt krav om etterbetalt overtid, og at hun fikk etterbetalt et beløp i 2012. Den andre assistenten har også, ifølge klager, fått etterbetalt overtidsgodtgjørelse for 13 timer fra tidsrommet 2009-2011, selv om hun aldri har sendt noe krav om etterbetaling.

Klager mener for det første at tittelen «Assistenten ble snytt for overtid» ikke er korrekt overordnet sett, da Uloba handlet i god tro da firmaet benyttet feil overtidsmodell. Videre anfører klager at det ikke er riktig at de to assistentene er snytt for penger, da de faktisk har mottatt etterbetaling. Klager tar høyde for at den ene av de to assistentene fortsatt kan ha noen kroner til gode, men fastholder uansett at det var feil å oppgi at de begge var snytt. Klager anser også ingressen som feilaktig hva angår den ene av de to assistentene, men gjør det klart at ingressen ikke formelt sett inngår i klagegrunnlaget.

Det klager derimot ønsker å klage inn, er det faktum at Uloba ikke ble gitt anledning til samtidig imøtegåelse av påstandene som ble fremsatt i denne artikkelen, jf. VVPs punkt 4.14.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Det er ikke registrert kontakt mellom partene med sikte på å løse saken i minnelighet.

TILSVARSRUNDEN:

Nordlys argumenterer for at tittelen «– Skylder assistenter 80 mill.» er et meningsbærende sitat, og at dette kommer frem øverst i brødteksten. Ellers mener redaksjonen at alle nødvendige forbehold er tatt. Oppsummert mener Nordlys at overskrifter, henvisninger og ingress i publiseringen av 24. oktober 2014 har full dekning i stoffet, jf. klagers påstand om brudd på VVPs punkt 4.4.

Heller ikke overskriften «Assistenten ble snytt for overtid» i oppslaget av 27. oktober 2014 var i strid med VVPs punkt 4.4 etter Nordlys's syn. Avisen skriver:

«Hva angår overskriften, mener klager det er feil å bruke ordet snytt, fordi Uloba ikke med overlegg har beregnet feil timebetaling for overtid. Allment brukes imidlertid ordet 'snytt' som et synonym for 'å gå glipp av'. Selv om Uloba ikke har gjort noe med overlegg, har de som arbeidsgiver et ansvar for å gjøre riktige beregninger. Vi mener det i så måte ikke er misvisende å slå fast at norske assistenter har blitt snytt for overtid.»

Nordlys mener at det isolert sett er riktig at de to navngitte assistentene i artikkelen tilhører gruppen som har jobbet overtid uten å få riktig godtgjøring, selv om de to i henholdsvis 2011 og 2012 mottok noe etterbetaling fra Uloba.

Videre påpeker Nordlys at Uloba selv hadde gjort det klart, i pressemelding og tidligere oppslag, at firmaet ville forskjellsbehandle assistenter alt etter hvor i landet assistentene

befant seg. Redaksjonen sikter da til at Uloba selv foretok etterberegning av manglende overtidsgodtgjørelse til assistenter i Oslo, mens firmaet samtidig forlangte at assistenter andre steder i landet måtte godtgjøre og dokumentere tap dersom de skulle få etterbetalt noe. Det var denne beslutningen fagforbundets kritikk rettet seg mot i den andre av de påklagede artiklene. Etter Nordlys' mening var ikke dette sterke beskyldninger som utløste VVPs punkt 4.14, og det påpekes at det er snakk om kritikk av et vedtak som Uloba selv hadde kommunisert ut i en pressemelding. Nordlys skriver følgende:

«Etter at saken var publisert, tok Ulobas Hans Hjellmo kontakt og fremholdt at Uloba følte seg dårlig behandlet av Nordlys. Vi tilbød oss straks å rette opp eventuelle misforståelser eller feil i saken. Uloba påpekte én faktisk feil: Nordlys hadde misforstått Ulobas tilbud til assistenter som ikke har jobbet i Oslo. For denne gruppen er det ikke snakk om å etterbetale for ti år, slik man har gjort i Oslo. Krav som er eldre enn tre år vil, for denne gruppen bli avvist som foreldet. Derfor ble det feil når Nordlys skrev at Uloba hadde bedt assistentene om å grave frem 10 år gamle timelister. Derfor var vi enige om at Nordlys skulle skrive en oppfølgingsartikkel der Hjellmo fikk gi uttrykk for at Nordlys etter hans oppfatning, hadde publisert en artikkel som var misvisende, og at faktafeil skulle korrigeres. Hjellmo skulle få artikkelen til gjennomlesing før publisering. Etter at artikkelen var skrevet og gjennomlest, trakk imidlertid Hjellemo alle sine sitater. Nordlys fikk heller ikke svar da vi tilbød ham å korrigere eventuelle feil eller misforståelser i den nye artikkelen. Vi endte altså opp med å droppe oppfølgerartikkelen, etter at Uloba hadde trukket sin medvirkning. Slik vi ser det, har vi gjort det vi kunne for å få til en minnelig løsning ved å gi Uloba anledning til tilsvarende og korrigerende av eventuelle faktafeil i etterkant. Nordlys har siden ikke hørt noe fra Uloba før saken ble klaget inn til PFU.»

Klageren hadde ikke ytterligere å tilføye.

